

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1898.

TWO SECTIONS — SECTION I

Рік LIII. Ч. 192. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 29. вересня 1945. No. 192. New York and Jersey City, Saturday, September 29, 1945. Vol. LIII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.Тел. „Свободи”: BErgen 4-0237—4-0807
Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016THREE CENTS in the United States of America.
FIVE CENTS elsewhere.

МОЛОТОВ ДАЛІ НАСТОЮЄ, ЩО БІЖЕНЦІ МУСЯТЬ ВЕРТАТИСЬ

Так виглядає, пишуть американські кореспонденти, що тільки один советський комісар заграничних справ, Вячеслав Молотов, знає, яка була умова в Ялті щодо репатріації советських громадян. Принаймні так представляє ту справу сам Молотов на нарадах Ради Міністрів Справ Закордонних П'яток Потуг. Совети застерegli собі тепер у договорі з польським урядом у Варшаві, що всі біженці, що передше жили на схід від лінії Курзона, є советськими горожанами і мусять вертати під Совети. Молотов каже, що саме така була хвала в Ялті. І домагається від Бритійців, що такому толкуванню угоди в Ялті ще найбільше опираються, щоби були допущені советські відпоручники до біженецьких таборів в Бритійським окупційним терені в Німеччині, щоби звідтам забрати до Советів усіх, що походять з земель на схід від лінії Курзона. Бритійці кажуть, що Росія не має права на таку примусову репатріацію поляків та тих, що походять з балтійських держав. Далі кається, що многі з тих, яких силою забирають советські агенти, поповняють самогубство. Та московські „Ізвестія”, помагаючи Молотови у його домаганнях, пишуть так: „Чи демократія мусить попірати тих, що підпомагали фашистів і з ними співпрацювали?”

ВОРОШИЛОВ.

„Нью-Йорк Сан”, згадуючи за відомості з Парижа про те, хто буде наслідником Сталіна, каже, що ще й нині найпопулярнішою фігурою в Советах є маршал Клементій Ворошилов, років 65, що має буйну, романтичну мінувшину. Є він найстаршим більшовиком з старої гвардії. Кажеться, що маючи років 12 навчився читати і писати від свого українського батька, та що другу світову війну заповів ще тому 20 років.

„КАРПАТОРУССКАЯ ЕПАРХІЯ”.

„Свет” пише, що московський патріарх, повернувши Адамови Филиповському чин російського єпископа з титулом архієпископа, поручив йому виготовити проект окремої Карпаторусської Епархії в Північній Америці. „Свет” не видить потреби це робити. Були на це причини давніше, а тепер, пише часопис, пора на „об'єднання”, і то „національне” і „релігійне”. А це значить, що має бути тільки одна Російська Православна Церква в Америці.

ВПІМНУЛИСЬ ЗА УКРАЇНСЬКИМИ БІЖЕНЦЯМИ.

В канадійським парламенті, в Отаві, виголосив посол Антін Глинка апель у справі українських скитальців в Європі, що їх советська влада хоче змусити силою вертати під Совети. До розуму і сумління промовляючи слова посла Глинка попер сильними аргументами посол Волтер Тукер. Обидві промови стрінулися з прихильністю інших послів.

КОНЦЕРТ ТВОРІВ ВЕРИКІВСЬКОГО.

В травні відбувся в Києві концерт, присвячений творам композитора Михайла Вериківського, що були написані в часі війни. „Гнів словян” це кантата на бас, хор і симфонічну оркестру. „Чернець” на бас і симфонічну оркестру, це композиція до слів Шевченка, в якій автор розкриває образ народного героя, Семена Палія. Симфонічна поема „Петро Сагайдачний” взята з джерела українських і татарських народних пісень. Крім тих великих творів, якими диригував сам композитор, були ще в програмі менші музичні твори. Співачка Л. Шафранівська мала чудово відспівати українські народні пісні.

ЩОБ НЕ ПОЖАЛУВАЛИ!

Комуністичний „Український Національний Фронт в Франції” прислав з нагоди свого зїзду привіт більшовицьким У. Щ. Вістям, який кінчить словами: „Хай живе президент Труман! Хай живе генераліссімус Сталін!” За президента краю, в якому самі живуть, себто за ген. Гола не згадують... Теж сараки забули, що в американських комуністів Труман уже „імперіаліст”, як сказав Фостер. Правда, Сталін скинув в Америці при допомозі французьких комуністів Бравдера з трону, а поставив Фостера, але тепер може поскидати при допомозі американських комуністів і тих, що шлють з Франції привіт „імперіалістови” Труману. Ще додамо, що якийсь Ткачук, що описує той зїзд у Франції, каже про делегатів так: „Розходячись повторили одні до одних: цю перемогу створив мудрий Сталін...”

Раб рабом! Теж і на вільній землі!

Як органічна частина Великої Російської Церкви.

БІРНС ПРОБУЄ РАТУВАТИ НАРАДИ У ЛОНДОНІ

ХОЧУТЬ ДІСТАТИ ІХ ДО КАНАДИ.

Канадійська „Будучність Нації” подає листа з Італії, в якому пишеться, що ті з західних українців, що далися намовити комуністичним агітаторам і згодилися вертати в Галичину, чи взагалі в Україну, зістали відвезені кораблем до Одеси, звідки їх відтранспортовано на Сибір, поділивши на групи та розділивши мужчин і жінок та дітей. Часопис відзивається до уряду від імені канадійських українців, щоби тих українців в Італії, а є їх там велике число в польській армії, спроводити до Канади, а праця для них знайдеться по українських фармах, чи деінде.

РОСІЙСЬКІ УЧЕНІ У ЛЬВОВІ.

На початку серпня прибула до Львова з Москви група російських учених. З цього приводу, як подають советські джерела, відбувся вечір, присвячений советській науці, а з доповіддю на тему „220 років Академії Наук Советського Союзу” виступив член Академії Наук Советського Союзу Капустинський.

До цього треба додати, що це мова про Московську Академію Наук.

ЗАЧИНАЄТЬСЯ ВІД СТАЛІНА.

У Львові за давньої памяти цисаря Франц Йосифа тільки один офіційний календар, „Приятель Жовніра”, видавався з портретом цисаря та якоюсь згадкою про нього, а тепер, як виходить перше число журналу „Радянський Львів”, то, як подають більшовицькі джерела, і таке треба „відкривати листом трудящих області до Сталіна”.

ЯКБИ ТАК ДО СОВЕТІВ?

З корабля, яким відплив до Британії Ирл Етлон, губернатор Канади, та його дружина княжна Аліція, повівав жовто-блакитний прапор, бо такі є кольори гербу генерал-губернатора. Щастя, що не поплили до Советів, а то ще заарештувалиб як „жовтоблакитника”!

ПОІХАВ РАДИТИСЬ.

Оскар Лянге, що професорує в Шікаговським університеті, виїхав до Варшави, щоби там порозумітись у справі об'ягання польської амбасаді в Вашингтоні. Заки стане амбасадором, мусить зрестися американського горожанства, що його набув через натуралізацію.

В Лондоні рознеслась чутка, що през. Труман вислав секретареві стейту Бірнсови телеграму, якою поручає йому поробити всі можливі заходи, щоби наради Ради Заграничних Міністрів були успішні. Далі кажуть, що Бірнс має новий проект, який має вигляди на успіх, себто на те, що Росія уступить і тим доведе до компромісу. Очевидно, що за те вона щось дістане. Тим „щось” має бути допущення Советів до контролю над Японією.

ПОСОЛ ПРО ПОСЛА.

Антін Глинка, що зістав перемішаний послом до канадійського парламенту, згадує в газеті „Новий Шлях” за другого посла з українського роду — Федора Заплітного. Пише про нього так: „На вигляд наш нововибраний посол представляється як інтелігентний і цікавий молодий чоловік. У розмові зо мною виявляв всі ознаки добрих прикмет. Він ставиться до своїх завдань серйозно й з розвагою, що є конетне у праці кожного посла. У вівторок 11. вересня я мав приємність слухати першої промови Федора Заплітного в парламенті. Він вивязався дуже добре й послі уважно прислухувалися до його першого виступу”.

З ЛЬВОВА ДО СТАЛІНА.

Советська пропаганда розголошує, що „з приводу першої річниці визволення Львова з німецької неволі, робітники, селяни й інтелігенція Львівської області вислали до генераліссімуса Сталіна лист, в якому розказують про пережите лихоліття і про відбудову області”. Пишуть, як „Львів розбудовується, стає культурним й індустріальним містом”. Лист, кажеться далі, підписало 349,405 осіб Львівської області.

От напружувались чекісти, бож нагнати стільки люда, щоби підписали, то не так легко. А як самі по підписували, то й це праця!

ЧОМУ ТІЛЬКИ АМЕРИКАНКИ?

Пишучи про те, хто написав в Америці книжки про польських імігрантів, польський часопис наводить кілька повістей, які написали американки. І питає, як то є, що є вже стільки тисяч польської молоді з найвищою освітою, а нема нікого з неї, щоби написав таку книжку. Вартувало б, пише часопис, брати польської молоді приклад з американок, що не є з польської крові.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Повною жменею і з щирого серця!

Маємо нами самими поставлений, нами самими ведений, і нами самими контрольований (очевидно й урядом!) Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, що може вже тепер не тільки свobodно жертви збирати, але й їх самостійно висилати.

Значить, що ми досягнули те, до чого змагали. Значить, що тепер маємо вже повну змогу виконати наш людський обов'язок супроти українських жертв війни.

Свідомість, що так є, накладає на нас тепер велике зобов'язання. Бо маємо з одного боку радість, що свого діпняли, а з другого журу за те, щоб тепер показати себе гідно перед нашими нещасними братами і сестрами в Європі. А далі теж і перед нашими урядовими чинниками, у яких ми домагались нашого права, кажучи їм, що наше громадянство розвине широку допомогую акцію тільки тоді, як ту самостійність дістане.

Ті чинники матимуть тепер нагоду приглянутись, хто ми, яка в нас дійсна любов до нещасних братів і як ми справді жертвуємо. Кожного місяця доставатимуть вони звіти У. А. Д. Комітету. Доставатимуть в тому самому часі теж і звіти від інших того роду комітетів, французького, жидівського, польського, російського і т. д. І мимоволі будуть порівнювати різні національні групи в Америці, та приходити до заключення, що вони собою уявляють.

А гуманitarне мірило це високе мірило!

Застановімся тепер над тим. Роздумаймо це. Тоді зрозуміємо, що тепер уже не час на сумніви. Тепер уже нема місця на відтягання, на дальше передержування у касах збірок. Зате тепер треба жертвувати повною жменею, з щирого серця, з глибокого переконання.

Що більше. Мусимо теж зрозуміти, що тут іде про постійну жертвенність. Наша свідомість і зорганізованість виглядалиб у

Вашингтоні дуже мізерно, якщо б ми не поступили так, як поступають інші національні групи, чи, кажучи просто, як поступають американці.

Нам треба всюди жертвенність, піднести і вдержувати її на відповідній висоті. Як хочемо, щоб нас шанували, то пошануймо вперед самі нашу власну гідність. Пошануймо її щедрою жертвенністю. А це скріпить наше внутрішнє життя і піднесе нас в очах інших. В тому і в очах тих урядових чинників, що нам дали змогу допомагати українському народові в Європі в такий спосіб, на який ми наставляли, вважаючи його чесним, справедливим і людським.

Нашою послідовністю і витривалістю ми збудували організацію, яка може зробити дуже багато добра і для нас самих в Америці. Через неї маємо змогу ввійти в зносини з різними іншими гуманітарними установами, визнаними урядом. Можемо пізнавати різних визначних людей з різних національних груп. Та найважливіше: можемо бути постійно в контакті з урядовими чинниками і доставати з першого джерела потрібні інформації, як от у справі біженців в Європі, зокрема, як і чим можна їм звідси допомогти.

Перед нами, як бачимо, широке поле для праці на полі гуманітарним. Згодом буде можна допомогти українським жертвам війни з різного боку, але тепер та допомога ще в багатьох обмежена. Та так є, що якщо б нині ми мали і найбільші можливості, то ми з них не могли б користуватися, бо нема в нас на таку акцію відповідних матеріальних засобів.

Тому сповнім принаймні те, що можна робити! Зложім усі якнайскорше більшу жертву, щоб нею У. А. Д. Комітет міг поратувати принаймні тих, кого можемо врятувати.

Отже жертвуймо і ще раз жертвуймо!

ЗВЕРТАЮТЬСЯ ДО КОНГРЕСУ.

Поляки з ньюорської округи, що визнають Конгрес Американських Поляків, відбули минулої неділі масове віче в Мангтен Сентер, на якому заявили в резолюціях проти польського уряду в Варшаві як „агентів Сталіна”. Далі визнали американський уряд „співвідповідальним за советські злочинства в Європі”, а теж за такі засоби, „які не можуть бути толеровані американським народом”, а яких вживається в американській зоні в

Німеччині супроти біженців, що не хочуть вертати під советську владу. Теж заявили, що „політика Ялти веде у льогічний висліді до занехання нами традиційних американських взірців гуманітаризму і свободи”. Супроти цього, кажеться у резолюції, що уряд „обтяжив відповідальністю за советські злочини цілий американський нарід”, зібрані американці, що є з польського роду, домагаються, щоб справа американської політики супроти

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

Ньюорчанин. — На Ваш запит у справі концертів при співучасті Марії Сокол та А. Рудницького, що мають відбутися в Нью-Йорку та інших містах, як це оголошують Українські Щоденні Вісті, подаємо, що тих концертів не влаштовує Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, що має свій осідок у Філадельфії, а „Всеукраїнський Комітет Допомоги Радянській Україні”, що веде свою акцію з зв'язку з установою, що була досі відома як „Рошен Вор Реліф”.

Польщі, а зокрема ще справа біженців з країв, що їх забрала Росія, була розглянена американським конгресом у Вашингтоні, де повинні би бути теж виявлені „тайні зобов'язання уряду Злучених Держав супроти Росії”.

РАДИКАЛ-БІЖЕНЕЦЬ.

В „Українській Громадській Порі” поміщено листа, одержаного від М. Стахова, визначного діяча-радикала, що опинився на німецькій території як утікач спід Советів. В листі є таке: „Із наших товаришів багато в неживих... Більшість членів Головної Управи Радикально-Соціалістичної Партії вивезено в тюрми на Сході і їх доля невідома. Багато наших товаришів пропало при німецькій терорі. Деякі були вбиті нацистичною дурійкою. Інші тільки з трудом і втратою здоров'я висмикнулися з біди. Живими є тут коло мене т. т. Ріпський, Лісий, Павлів, Іван Макух. З українських груп на тому терені перебівають Мудрий, Павликовський, Рудницька Мілена, Баран, Кедрин... До Німеччини й Австрії гітлерівці вивезли мільйони наших людей. Маса з них вертає на свою землю, але значна частина вернути не може й останеться на примусовій еміграції. Цим людям треба зараз, негайно допомогти...”

А ДЕ УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА?

В. Александров надрукував в газеті „Новое Русское Слово” досі понад 35 фейлетонів і довгих статей про сучасну літературу в Росії, обговорюючи масу російських творів. В тому самому часі передають большевицькі У. Ш. Вісті про українську літературу в Советах десятками разів скупі й дрібні вісті

про ті самі збірки віршів, чи ту саму повість, з постійною заповіддю, що ще вийдуть такі й такі то твори, чи там передруки... І що подадуть, коли в українській державі за два десятки років (себто до війни) навіть не спромоглись видати творів Івана Франка, бо видали тільки кілька томиків, і то на лихих папері!

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ”.**МИРОН ЛИТВІН І СИН**

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
801 Springfield Avenue,
corner Harrison Place
IRVINGTON, N. J.
Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні так
низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

НЕ ВИДАВАНТЕ ЗАБАГАТО

Завжди ЩАДІТЬ дещо
з вашого забезпечення.
Ми уладжуємо прекрасний ЦІЛИЙ
ПОХОРОН за \$150.00
У випадку смутку в родині клічте:

KAIN MORTUARIES, INC.

S. KANAI KAIN, Pres.
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone PE 4-4646

E. H. VREELAND, Mgr.

86 ELIZABETH AVENUE,
NEWARK, N. J.
Phone BiGelow 3-6762

ІВАН КОВАЛЬЧУК

FUNERAL DIRECTOR
& EMBALMER

ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ
В СТЕЙТІ

NEW JERSEY

ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ
ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА
У випадку смутку в родині
клічте як в день так і вночі:

JOHN KOWALCHUK

79 Sussex Street
JERSEY CITY, 2, N. J.
Tel. BErgen 4-5131

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами
в BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK і ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 Prospect Avenue,
(cor. E. 185 St.)

BRONX, N. Y.
Tel.: BRonx 4-4877